

Amb aquest recull de sardanes del compositor sabadellenc **Agustí Borgunyó**, *Catalunya Música* aporta la seva col·laboració a aquest projecte de *Músics per la Cobl*a i compleix alguns dels objectius que l'emissora s'ha marcat dins la seva filosofia de funcionament.

Primer, donar difusió a l'obra escrita per compositors catalans. En el cas de l'obra de Borgunyó, difondre la música d'un sabadellenc que va viure una part molt important de la seva vida als Estats Units i l'obra del qual adquireix, des de la perspectiva dels anys, una importància remarcable, atesa la seva qualitat musical i la seva heterogènia producció.

Segon, donar suport als músics com a intèrprets i, en aquest cas a la *cobl*a com a formació genuïna de Catalunya: un conjunt instrumental de variada riquesa tímbrica, amb la participació d'instruments autòctons tan singulars com el flabioli, el tible i la tenora. Parlem en aquest cas de la *Cobl*a de Cambra de Catalunya, conjunt jove compost de músics excel·lentment preparats. La *Cobl*a de Cambra de Catalunya dona a aquesta formació instrumental el prestigi i la promoció que es mereix i que al llarg dels anys no sempre ha tingut.

I també, amb aquest enregistrament volem dignificar a través d'una música de composició acurada i

objecte d'una interpretació exquisida una dansa, la sardana, tan arrelada i apreciada entre les dones i els homes de Catalunya.

Seguint la seva línia de cuidar al màxim la qualitat del seu producte *Catalunya Música* i *Músics per la Cobl*a posen a les vostres mans dotze sardanes d'aquelles que majoritàriament responen al qualificatiu "de concert", o sigui, d'aquelles que més enllà de la seva audició a la plaça acompanyant una ballada, tenen per mèrit propi un lloc entre les programacions de moltes sales de concert, junt amb altres obres musicals de vàlua reconeguda.

Finalment voldria expressar el nostre agraïment a l'**Auditori Pau Casals de El Vendrell**, que ha cedit desinteressadament les seves instal·lacions per a aquest enregistrament, seguint la seva línia d'ajuda i col·laboració amb tots aquells projectes destinats a promocionar la bona música i, en aquest cas, la música i els músics de Catalunya.

Només ens queda desitjar que passeu una bona estona tot escoltant aquest disc compacte.

Pere Burés i Camerino

L'autor sabadellenc Agustí Borgunyó i, en concret, la seva obra escrita per a cobla -majoritàriament sardanes han focalitzat l'interès de l'entitat "Músics per la Cobla" fins al punt de cristal·litzar en l'edició d'un CD -enregistrat per la Cobla de Cambra de Catalunya sota la direcció de Jesús Ventura- que inclou algunes de les composicions de l'autor de sardanes nascut l'any 1894 a Sabadell. Una excusa per recuperar part de les peces de Borgunyó, actualment revaloritzat arran de la interpretació, per part de l'Orquestra Simfònica del Vallès i posteriorment per l'OBC, de la seva obra simfònica "L'Aplec", sota la direcció de Salvador Brotons.

La síntesi de la llarga conversa mantinguda amb la filla del compositor, la Senyora Leslie Borgunyó, que segueix, ens acosta a l'herència musical que recull aquest nou treball discogràfic, enregistrat

fa un any a l'Auditori Pau Casals de El Vendrell i mostra l'opinió i testimoni de qui, de primera mà va conviure amb el mestre, a Catalunya durant els darrers anys de la seva vida o al llarg de la seva llarga estada als Estats Units. De fet, és a Washington primer i a Nova York més tard, on Borgunyó va desenvolupar la seva carrera com a músic professional, especialment en el àmbits dels arranjaments i instrumentacions.

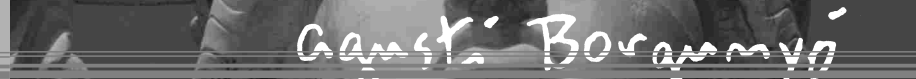
El seu estil, contraposat al model d'instrumentació francès, és propi del gust i estètica d'una època musicalment associada a l'esclat de les grans orquestres nord-americanes. Les seves primeres sardanes "americanes" mostren l'evolució d'un músic eclèctic i brillant que troba, gràcies a aquesta iniciativa, el reconeixement que mereix.

Bibliografia:

- Molas, Isidre, La sardana, El fet musical, Ed. Bruguera, Barcelona, 1970.
- Nonell, Jaume i Subirana, Lluís, La Sardana a Sabadell. Biblioteca Quadern. Sabadell, 1998.
- Pladevall, Josep Maria. Revista "Arraona", núm. 15, Sabadell, 1994.
- Pujades i Costa, Francesc, Revista "Carnet del Sardanista", Sabadell, Gener 1948.
- Més informació de les seves obres a: www.musicsperlacobl.com

l'home, el pare. De conversa amb Leslie Borgunyó.

Leslie Borgunyó, filla del compositor, nascuda a Washington D.C., viu des de fa anys a Barcelona. Ella ens acosta algunes referències inèdites de l'autor de "Costa Brava" (1947) i "Esclat de Primavera" (1950), entre altres.

Infantesa: Primeres referències

"El primer contacte amb la música el vaig tenir de petita, quan era molt criatura. El meu pare voltava molt, jo anava a escoles diferents... Vam canviar de casa molt sovint. De fet, un gran contacte amb els meus pares, almenys de petita, no el vaig tenir. Només els veia per Nadal, Pasqua i a l'estiu i precisament llavors, el pare marxava de gira amb les orquestres". "El primer viatge que recordo a Catalunya va ser l'any 1949, amb els meus pares. De fet, sé que vam venir abans de la guerra, l'any 29, però no ho recordo, era massa petita. En arribar a Sabadell l'any 1949 vaig veure que feien festivals i homenatges dedicats al pare. -Sí que és important, el meu pare!- vaig pensar. Però com que jo no he estudiat música, no atinava en quin era el seu mèrit".

El pare

"Treballava molt, sempre tancat al seu estudi. Jo no vaig saber que feia sardanes fins tenir setze o disset

anys, en conèixer i estudiar les diferents cultures. A casa no n'escollíem, de sardanes. De fet, ningú no entrava a l'estudi del pare".

-Ell no va insistir mai en què vostè estudiés música? "No, més aviat era jo qui ho volia. De vegades, em posava al piano a fer quatre notes i de seguida cridava. Deia que no tenia temps per ensenyar-me'n. El recordo sempre treballant".

"El meu pare sempre es va relacionar amb gent molt diversa. Era amic de molts israelites, que sempre han tingut aptituds per a la música, també de portuguesos, negres... Venien a casa i allà tocaven jazz... A finals dels anys 30 als EUA no s'entenia gaire que el pare fos amic de gent tan diferent. Pel que fa a la sardana, devia ser una cosa molt interior del meu pare, perquè no l'explotava".

"Treballava bàsicament en l'àmbit simfònic. Les cadenes NBC, CBS... abans eren emissores de ràdio i tenien una orquestra simfònica pròpia. Sense anar més lluny, Artur Toscanini dirigia l'orquestra de la NBC. Recordo haver assistit a un assaig. Des de llavors em vaig convertir en seguidora de Toscanini".

Família

"La meua família es va integrar molt bé als Estats Units. Els pares van adaptar-se ràpidament. (...) Amb el pare parlava bàsicament en anglès. Amb la mare, parlava en català. Ells dos parlaven també en català". "A nivell personal, el vincle amb Catalunya l'he tingut de més gran. Un cop establerta aquí. Jo he estat sociòloga, especialitzada en la branca empresarial. Als anys 70 aquí la gent et mirava com si fossis un bitxo raro. Vaig casar-me l'any 1963, tot i que era aquí d'ençà del mes de setembre de 1958. Vaig viure la part negativa de l'Espanya de l'època. Fins al 1965 no va arribar el veritable canvi, l'explosió... Va ser una època molt curiosa, aquesta".

Context

"Amb el Ramon, el meu marit, agafàvem el tren de Sabadell a Barcelona i aprofitàvem per visitar alguna cosa. Només veies bicicletes, gent amb espadenyes i a peu. Això l'any 1959. En un any, tot eren motos. Dos anys més tard, ja va començar la febre dels sis-cents per anar cap a Les Planes i La Floresta, a l'altra banda del Tibidabo".

"Els primers anys de ser aquí, el context no em feia ràbia, no, em feia riure. Pensava: Com la gent pot ser d'aquesta manera?"

Leslie explica com el seu vestuari —vestidets sense màniga— no eren ben vistos.

"La família em comentava: Que sortiràs d'aquesta manera? Et prendran per una qualsevol! I ara! —els deia ella. Per anar sense mànigues? Però si fa una calor que espanta!"

"En Ramon, el meu marit, havia passat temps a París i també s'estranyava d'aquests comentaris. Aquí hi havia una mentalitat molt tancada. El meu pare ja em va advertir. Recordo una anècdota que encara pateixo. Un cop casada, vaig obtenir la ciutadania. La comissaria de la policia tenia un aspecte terrible... Era un niu de porqueria. Em van preguntar: ¿Qué nombre es este? Leslie. —Leslie no es un nombre cristiano—. I jo vaig respondre: En Inglaterra son cristianos y hay muchas que se llaman así. Aquí va acabar la disputa. La sorpresa va ser en anar a buscar el carnet d'identitat. Em van posar Maria! A tot arreu sóc Leslie Maria".

El tracte amb el pare

"Com era? Et deixava fer tot el que volguessis. Tots vam estudiar el que ens va agradar, sense pressions. Ens van pujar de manera relativament estricta. Allà, als Estats Units, el pare era molt patriota. Anar-hi li va obrir moltes portes. Va ser un dels primers

instrumentadors, feia arranjaments, i va arribar a ser molt popular. No suportava les crítiques als Estats Units. Sempre buscava la part positiva del país que el va acollir. De fet, ho feia amb tot. Sempre trobava la part positiva de les coses. Estava molt agraït als americans”.

Les primeres sardanes americanes, datades a Washington, ciutat natal de la Leslie, ja mostren el domini de Borgunyó com a instrumentador per a diferents conjunts, en aquest cas però, treballant amb la cobla.

“Era l’època de les operetes lleugeres. Els alemanys i austríacs també en van fer. El pare en té tres o quatre. Pel que fa a casa, escoltàvem sobretot clàssic”.

“El pare feia gira amb les orquestres. Quan vam anar a Nova York ja ens vam establir. Recordo canviar vuit o nou vegades de casa, per la feina del pare. Nosaltres anàvem de maleta, de paquet”.

Caràcter

“El pare era molt treballador, per això va morir relativament jove (72 anys). Deia les coses pel seu nom. Tenia més amics que enemics, però dir les veritats li va comportar algunes enemistats”.

“El meu pare va tenir sort i sempre va treballar. Fins i tot després del 29. Sense anar més lluny, el viatge de l’any 1929 el vam fer gràcies a la seva estabilitat econòmica”.

“La mare es va adaptar bé. A Washington vam viure en un pis, com a Alexandria; a Virginia en una casa... Recordo la mare amb una seva amiga xinesa. La xinesa no parlava en anglès pràcticament i la meua mare li havia de dir com es deia la farina, el pa... L’ajudava”.

Leslie Borgunyó

“M’agrada molt la música, disfruto escoltant-la. Prefereixo Webern i Schönberg. El pare no hi estava d’acord amb el dodecafonisme. Potser era el decalatge d’edat”.

“Ell tenia un gust molt marcat pel postromanticisme. No com un Mahler, no, però l’hi tenia. No discutíem d’això però crec que estava molt influït pel fet de treballar com a instrumentador. Tenia un estil molt ric, crec jo. Va saber agafar un estil més espanyol, com és el cas de la “Danza Ibérica” o el “Nocturno Sevillano” -per adaptar-se a l’encàrrec especial que li feren.”

“Crec que el seu estil és purament americà pel que fa al sentit de l’orquestració -en contraposició a l’estil francès de Ravel, per exemple. L’Aplec n’és una prova. S’hi nota que hi ha una mena d’escola forjada als EUA, en definitiva, es nota que és americà, o que no és purament català -sobretot en el tractament del metall. Em refereixo a un caràcter americà que traspua tota la seva obra”.

“Entre els 40/50... havia begut més del món clàssic. Fer els arranjaments li va donar ofici. Va ser la seva època com a Director de la Simfònica de l’emissora de Nova York”.

“Em faria il·lusió escoltar alguna de les seves operetes. Una és “La rosa de Damasc”, amb un marcat aire islàmic, l’altra és “Mariagna”. També va musicar documentals del Ministeri d’Agricultura dels EUA. Tota aquesta música pertany als qui van encarregar-li la feina. En definitiva, no és l’arxiu de Sabadell que conté tota l’obra del pare que vam portar dels EUA” -es refereix a l’Arxiu Històric Municipal de Sabadell. “Pel que fa a la resta de material, el té el meu germà George. Ell, economista de professió, va treballar en l’àmbit militar, també a la NASA, pel govern, i va estar sis anys a l’Aràbia Saudita. Actualment és als EUA”.

“Malauradament allà no hi ha massa interès pel que passa aquí. Trobo que progressivament això està canviant. En aquell moment només hi havia alguna càtedra de català a les Universitats Americanes, a la NY University, a Califòrnia... Ara n’hi ha més. Tot el que és europeu desperta més interès”.

Rut Martínez

Músics per la Cobla, Maig 2001

La presumida

Composta segurament el 1934. És la sardana més primerenca dins d'aquest enregistrament. Durant l'assaig en el que probavem algunes sardanes que ens eren desconegudes, ens va atraure la seva frescor.

Montserratina

Aquesta sardana, d'execució delicada i frescor de temes, és una de les quatre dedicades a Montserrat. Cap tema musical montserratí apareix en aquesta obra que fou dedicada el 1947, des de Nova York, al poeta Josep Carner, llavors a l'exili.

Costa Brava

"Ara estic acabant "Costa Brava", sardana per a orquestra simfònica que espero estrenar aviat. Com que he sabut de l'homenatge que faran al Palau de la Música a la Cobla Barcelona, he decidit instrumentar-la per a cobla i dedicat's-hi". Això passava el 1947. Sardana rotunda i de contrastos.

La Font de Santa Agnès

L'any 1947, en el primer any de la seva fundació l'Agrupació Cultural Folklorica Sabadell Sardanista fou la destinatària d'aquesta obra. El títol fa referència a un emblemàtic racó de Sant Llorenç del Munt, sota la Cova del Drac, ben conegut dels sabadellencs.

El rellotge de l'avi

Verdadera filigrana, onomatopeies incloses, escrita per a onze solistes... La cobla Barcelona d'aquells temps l'estrenà el primer de novembre de 1948, després de que la composició rebés el quart premi (tema humorístic) i el Premi extraordinari "Juli Garreta" del Concurs Barcino d'aquell any.

Esclat de Primavera

La sardana més llarga de Borgunyó, amb una extensió de música que permet assolir una volada simfònica, potser la que més dins la seva producció. Als Jocs Florals de Perpinyà de l'any 1950 li concediren el Premi Juli Garreta.

L'estiu de Sant Martí

Més d'un dels nostres compositors ha quedat bocabadat davant de tota la música que Borgunyó posa al servei per a vestir aquesta esplendorosa obra. El jurat dels Premis Barcino de l'any 1953 li atorgà el Premi "Josep Serra" dedicat als temes de caràcter amorós.

Homenatge a Garreta

Monument entre els monuments d'aquest enregistrament. Signada a Nova York el Juliol de 1953 fou presentada al Concurs Barcino d'aquell mateix any on rebé el Premi Especial Extraordinari.

La sardana del ram

Dedicada a l'Agrupació Sardanista de Santa Perpètua de Mogoda, per a ser estrenada durant el seu Aplec anual. La tenim datada l'any 1954, tot i que va ser editada l'any 1962. És la que ofereix un contingut musical més directe adequat a la dedicatòria.

Per ella

"A la meva estimada esposa", un dels diversos oferiments amorosos de maduresa vers la seva muller Maria Escoté. Romàntica, però reposada, aquesta sardana mereix també un premi, en aquest cas el "Josep Serra" del Concurs Barcino de l'any 1956.

El meu adéu

Escrita el gener de 1958 a rèl de la mort de Joaquim Serra, rebé el primer títol de "Sardana Elegiaca", que modificà pel que ara coneixem, després d'haver-la enviat. Un plany encomanat a la tenora que queda contrastat amb punyents tuttis per plorar al que ell considerà "genial mestre".

Homenatge al Mestre Toldrà

"Sardana elegiaca a la memòria de l'insigne mestre Eduard Toldrà", com diu a la partitura que, encara des de Nova York, volgué dedicar al mestre que acabava de morir l'any 1962. El llenguatge refinat del darrer Borgunyó al servei del sentiment i del reconeixement.

els músics de l'enregistrament

La cobla de cambra de catalunya sota la direcció de Jesús Ventura ha estat formada pels següents instrumentistes:

flabiol: Isabel Gregori (4,8,9) Jordi Figaró (2,5,7) David Puertas (1,3,11) Marcel Sabaté (6,10,12)	tible: Maria Rosa Sellés (I-3,9)(II-4,11) Marcel Artiaga (I-4,11)(II-1,8) Joan Barrera (II-2,5,7,10) Ramon Casafont (I-1,8)(II-3,9) Xavier Lozano (I-2,5,6)(II-12) Vicenç Vidalou (I-7,10,12)(II-6)	tenora: Adrià Bauzó (I-5,10)(II-6,7,12) Marià Franco (I-3)(II-4,9,11) Jordi Molina (I-2,12)(II-10) Enric Ortí (I-4,8,11)(II-1) Jordi Paulí (I-6,7)(II-2,5) Ramon Saladrígues (I-1,9)(II-3,8)	trompeta: Antoni Gallart (I-2,6,7,10,12) Carles Herruz (I-4,8)(II-9)(III-11) Esteve Molero (II-1,11) Carles Nieto (II-2,5,6,7,10) Antoni Ortega (I-5)(II-12) Jordi Pons (I-1,9)(II-3,8) Jordi Serrano I-3,11)(II-4)	trombó: Jordi Gimenez (I-2,5,6,7,10) Josep Maria Guinart (I-1,3,4,8,9,11) Eugení Molero (II-11) Josep Moliner (II-5) Francesc J. Rodríguez (I-12)	fiscorn: Francesc Egea (I-1,9)(II-11) Jordi Estartús (I-10,12)(II-2,5) Josep Moliner (I-2)(II-6,7,12) Joan Perez (I-3,4,8,11)(II-1,9) Albert Pol (II-3,4,8) Francesc J. Rodríguez (I-5,6,7)(II-10)	contrabaix: Joan Jordi Beumala (1,3,8) Agustí Pedrico (2,5,6,7,10,12) Francesc Saladrígues (1,4,9)
--	--	---	--	--	---	---